

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Excellentie mevrouw E. Schippers
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Met afschrift naar de Tweede Kamer der Staten-Generaal Wordvoerders Vaste Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Amsterdam, 16 februari 2017

Geachte Minister Schippers,

Eind 2016 heeft de Geboortebeweging aandacht gevraagd voor het gebrek aan autonomie en patiëntenrechten voor zwangere vrouwen in de geboortezorg. Zorgverleners in de geboortezorg knippen in zonder toestemming, chanteren de zwangere en gebruiken diverse drukmiddelen om ervoor te zorgen dat de zwangere bevalt binnen de richtlijnen en protocollen die de zorgverleners voor ze hebben opgesteld. Human Rights in Childbirth Nederland (Stichting Geboortebeweging) staat voor een geboortezorg waar vrouwen goed geïnformeerd worden en hun recht op lichamelijke integriteit en zelfbeschikking wordt gerespecteerd en beschermd. Om te laten zien welke weg we nog hebben af te leggen, hebben wij vrouwen in Nederland gevraagd hun ervaringen met dwang en rechtenschendingen in de geboortezorg te delen via de social media actie #genoeggezwegen.

#genoeggezwegen kreeg in de eerste 48 uur al 300 reacties binnen. De eerste Facebook-oproep om verhalen te delen, werd in totaal meer dan 35 duizend keer gedeeld, de Facebook-pagina telde anderhalf miljoen interacties. In de twee weken dat de actie liep, kwamen meer dan 600 A4'tjes binnen. Duizenden vrouwen, en mannen, reageerden op de geplaatste foto's met hun ervaringsverhalen. De actie groeide uit tot een beweging van getraumatiseerde vrouwen zelf, van wie sommigen pas voor het eerst sinds jaren hardop over hun ervaring durfde te praten. Het ging met name om ongerechtvaardigde inbreuken op de lichamelijke integriteit en het onrechtmatig doorkruisen van het recht op *informed consent*.

De Stichting Human Rights in Childbirth Nederland (Geboortebeweging) maakt deel uit van een wereldwijde vrouwenrechtenorganisatie die dwang, drang en geweld tegen vrouwen tijdens de zwangerschap en de baring probeert tegen te gaan en de kwaliteit van de geboortezorg probeert te verbeteren. Daarbij biedt onze stichting een (online) platform van en voor zwangere vrouwen om ervaringen te delen en informatie uit te wisselen en waar nodig dit op de politieke agenda te zetten.

Met deze brief willen wij bijzondere aandacht vragen voor zwangere vrouwen binnen het AO Patiënten- en cliëntenrechten. Als *grass roots* 'cliëntenorganisatie' ziet onze stichting op de volgende punten de grootste noodzaak voor verandering:

- **Doe onderzoek om deze problematiek echt in kaart te brengen en wat eraan kan worden gedaan**

Onze actie heeft duidelijk laten zien dat er een groot probleem bestaat in de geboortezorg ten aanzien van de bescherming van de lichamelijke integriteit en informed consent van vrouwen. Om dit probleem echter goed in kaart te brengen willen we de minister vragen om geld beschikbaar te maken via ZONmw voor een onderzoeksproject. In dit project kan vanuit een

multidisciplinair perspectief: medisch, sociaal, juridisch, economisch of zelfs psychologisch (angstcultuur) wordt gekeken naar de mogelijke variabelen die ervoor zorgen dat zorgverleners bij zwangere vrouwen het principe van informed consent niet kunnen of durven te handhaven. Tevens moet worden gekeken naar methoden om hier verandering in te brengen.

- **Geef ons de cijfers zodat we beter kunnen kiezen**

Geboortezorg is één van de top 30 aandoeningen die zijn meegenomen in het jaar van de transparantie (2015). Als gevolg daarvan kan op de website KiesBeter.nl informatie over de zorg rond bevalling die verschillende zorginstellingen leveren, worden vergeleken. Helaas blijken de meest cruciale parameters waar zwangere vrouwen hun keuze op baseren te ontbreken. Cijfers over primaire en secundaire keizersnede, episiotomieën ('knip'), succespercentage VBAC en vaginale stuitbevallingen mogen hier niet ontbreken. Naast ziekenhuizen en kraamzorgorganisaties zouden ook verloskundigen praktijken en verloskundige samenwerkingsverbanden als geheel onderling vergeleken moeten kunnen worden.

Vrouwen hebben deze informatie hard nodig om goede keuzes te kunnen maken. Daarbij draagt openbaarheid van deze cijfers bij aan (a) het terugdringen van onnodige ingrepen en (b) onwenselijke variaties tussen zorg in ziekenhuizen en praktijk variatie. Zie onder meer de meest recente Zorgbalans van het RIVM waar wordt vastgesteld dat er opvallend grote verschillen bestaan tussen ziekenhuizen in de mate waarin wordt overgegaan tot ingrepen zoals inleidingen, kunstverlossingen, keizersneden of het doen van een episiotomie.¹ Recent heeft de media ook bericht over onnodige episiotomieën: ['Nederlandse vrouwen te vaak ingeknipt bij bevalling: 'Vrouwen lijden onnodig pijn'](#). Tevens is er een recente oproep gedaan vanuit de beroepsgroep voor het openbaar maken van keizersnede percentages per ziekenhuis in het Nederlands Tijdschrift voor Obstetrie & Gynaecologie gezien de onverklaarbare verschillen tussen ziekenhuizen.²

Naast percentages laat de discussie op ons forum zien dat er eveneens behoefte is aan onder meer informatie over de mogelijkheid tot bad bevalling, mogelijkheid van rooming-in met baby en/of partner en de beschikbaarheid van een "walking epidural" of een gentle Cesarean.³

Bovengenoemde cijfers zijn zeer gemakkelijk op te vragen per ziekenhuis of zijn reeds beschikbaar bij PERINED. De infrastructuur om deze cijfers aan te bieden is beschikbaar op KiesBeter. Dit is een zeer goedkope en snelle aanvulling van een website waar zwangere vrouwen ontzettend veel behoefte aan hebben en tegelijkertijd de gezondheidszorg versterkt.

Wij willen de Minister vragen een toezegging doen over het aanvullen van deze website.

¹ Zorgbalans 2014, De prestaties van de Nederlandse gezondheidszorg, RIVM, p.60: *Opvallend is dat er grote verschillen bestaan tussen ziekenhuizen in de mate waarin wordt overgegaan tot ingrepen zoals inleidingen, kunstverlossingen, keizersneden of het doen van een episiotomie. Ook na correctie op relevante kenmerken zien we voor deze ingrepen percentages die vaak een factor 2 of 3 variëren tussen de ziekenhuizen. Een optimale score is moeilijk vast te stellen, maar nader onderzoek is aan te bevelen in hoeverre er sprake is van over- en/of onderbehandeling in bepaalde ziekenhuizen. Daarnaast is het opmerkelijk dat er geen recente gegevens zijn over de cliënttevredenheid over de verloskundige zorg.*

² [Variatie in percentages sectio caesarea bij Nederlandse Ziekenhuizen](#), NTvOG vol.129, p.443 november 2016. Uit dit artikel blijkt dat de verschillen tussen ziekenhuizen onderling enorm groot zijn, ook na demografische correctie. Dit wijst erop dat de onderlinge verschillen met de kwaliteit te maken hebben.

³ Een meer uitgewerkte lijst van gewenste parameters is opgesteld met de feedback van onze online community van 2000+ leden.

- **Zelfbeschikking in de geboortezorg. En nu echt.**

Vrij kunnen kiezen voor zorg binnen of buiten de protocollen in de geboortezorg blijkt niet makkelijk. In 2016 is de daarom speciaal de richtlijn “Bevallen buiten de Richtlijnen” ontwikkeld door NVOG en KNOV. Om deze richtlijn echt te laten werken in de praktijk is meer nodig. Geef de koepels opdracht om al hun leden in te lichten en een voorlichtingscursus te organiseren rondom de richtlijn “Bevallen buiten de Richtlijnen” en geef ze daarnaast de opdracht om deze Richtlijn overbodig te maken.

Uit onze fora discussies blijkt steeds dat terugkoppeling geven aan het ziekenhuis over wat er mis is gegaan niet zo makkelijk is. Er is schaamte en angst om de stap naar het ziekenhuis te zetten en een klacht in te dienen met alle emoties die daarbij horen. Zeker bij klachten rond de bevalling bevinden potentiële klagers zich in een van de meest vermoeiende fases van hun (gezins)leven en worden binnen de ziekenhuizen soms grote drempels opgeworpen om tot een daadwerkelijke procedure te komen. Om de Wkkgz echt te laten werken is er ondersteuning nodig voor de klagers náást de klachtenfunctionaris van het ziekenhuis. Organiseer ondersteuning voor het indienen van klachten onder de Wkkgz. Als cliëntenorganisatie willen wij deze rol vervullen, waartoe we u vragen de nodige middelen beschikbaar te maken.

Wij hopen dat u bovenstaande vragen mee kunt nemen in het Algemeen Overleg van 22 februari 2017. Eveneens lichten wij graag onze punten telefonisch of in een persoonlijk gesprek toe mocht daar behoefte aan zijn. Neem hiervoor contact op met Mira Westland – Geboortebeweging (tel nr. 06-51978300 / geboortebeweging@gmail.com)

Hoogachtend,

Mira Westland
Voorzitter Human Rights in Childbirth Nederland / Stichting Geboortebeweging